

derných prostředků nepřítele a jeho divizí taktickými jadernými údery a rychlými akcemi tankových uskupení a vzdušných výsadků v hloubce". Tento požadavek nepočítá s ničením uskupení nepřítele obkličovací formou, poněvadž jadernými zbraněmi je možné dosáhnout požadovaného cíle na mnohem větších plochách a v podstatně kratších časových lhůtách.

Ničení nepřátelských uskupení bychom tudíž měli vidět především v dovedném použití jaderných zbraní a nikoli ve snaze přizpůsobovat dřívější formy obkličovacího manévru soudobým podmínkám.

Často rádi zdůrazňujeme, že při rozvíjení vojenské teorie nesmíme lpět na starých vžitých názorech, které neodpovídají soudobým podmínkám.

Domnívám se proto, že právě v otázce obkličování a ničení jsme zůstali v naší vojenské teorii mnoho dlužni, poněvadž tato problematika byla dosud velmi málo zpracována a v praxi málo procvičována. Mám zde na mysli konkrétní prověření této problematiky alespoň v menším taktickém měřítku, což jistě přispěje k dalšímu rozvoji naší vojenské teorie.

Zasazování vševojskových svazků v útočné operaci

Podplukovník František Heřman

Vysoké tempo útočných operací vyžaduje neustálé narůstání sil na směru hlavního úderu. U vševojskové armády lze toho dosáhnout nejen použitím jaderných úderů a letectva, ale také manévrem volných vševojskových svazků z hloubky nebo z méně významných směrů.

Manévr svazků z hloubky bude charakterizován dlouhými, často i několikadenními přesuny k frontě. V počátečním období války se divize (dislokovaná v hloubce) přesune nejprve do prostoru soustředění. Přesun se bude realizovat na základě již v míru zpracovaného plánu. Přesto však bude vyžadovat pevné velení a iniciativní a samostatné jednání od všech velitelů a štábů.

Důležité je již první usměrnění přesunu v prostoru shromaždiště, kam je již v míru vybudováno spolehlivé spojení ke všem útvarům a jednotkám svazku. Kromě prvního zjištění situace divize po vyvedení z posádek zde velitel divize upřesní, bude-li se divize přesunovat podle plánu, nebo nařídí-li změny v důsledku prvního hromadného úderu nepřítele.

Z hlediska nutné koordinace všech přesunů bude přesun svazku zpočátku řízen orgány teritoria, po předání do podřízenosti štábu vševojskové armády jejími po-

řádkovými orgány. To však nezabavuje velitele a štáb divize povinnosti učinit všechna opatření k tomu, aby sám přesun divize pevně řídil a byl schopen kdykoli upřesnit jeho další průběh na základě konkrétní situace.

Štáb divize může přesun řídit několika způsoby, nejlépe však jejich kombinací. Rychlé a nejvýhodnější je řízení rádiem. Z hlediska utajení musíme však provoz na rádiu omezit na minimum, prakticky jen na rádiové signály, nebude-li vůbec vydán zákaz použití rádia.

Výhodné je proto kromě rádia řídit přesun přes kontrolní stanoviště, zřizované v uzlových místech komunikační sítě, kudy bude procházet většina útvarů a jednotek svazku. Tato kontrolní stanoviště se napojují na stálou linkovou síť a útvary procházející těmito místy podávají hlášení o své situaci, přičemž jejich další postup může být štábem svazku usměrňován podle konkrétní situace. Nevýhodou tohoto způsobu je poměrně značná zranitelnost stálé linkové sítě a nemožnost okamžitého ovlivnění útvaru v době, kdy se přesunuje od jednoho kontrolního stanoviště ke druhému.

Další prostředek k řízení přesunu jsou pohyblivá pojítka, především spojky na

motocyklu, auta a vrtulníky. Tato pojítka jsou sice spolehlivá, ale mají rovněž nevýhodu v tom, že jimi nelze ovlivňovat situaci přesunující se útvarů okamžitě, jak vyžaduje častá rychlá změna radiační situace.

Z prostoru soustředění může být divize zasazována přímo do sražení nebo bude se dále přesunovat podle toho, jaké je její místo a úloha v rámci armádní operace. Poslední prostor, z něhož je divize zasazována, bývá vzdálen od prostoru zasazení 40 až 60 km i více, nemá však být dále než 100 km. Zde se doplňují zásoby, ošetřuje bojová technika, upřesňují úkoly a organizuje součinnost k zasazení.

K otázce místa a způsobu organizace součinnosti k zasazení chci říci několik slov. Podle skutečnosti z druhé světové války bylo třeba zasazení svazků do sražení velmi důkladně zabezpečit ovládnutím výhodné terénní čáry jednotkami prvních sledů. Pod jejich ochranou se zasazované svazky rozčleňovaly a popřípadě i rozvínovaly a za jejich podpory zahajovaly útok. Šlo tedy o překročení jednotek zpravidla na předem stanovené čáře. Takové řešení bylo nutné, protože útočná pásma divizí byla úzká a zpravidla šlo o útok na nepřítel, který zaujal obranu na nějakém mezilehlém postavení.

Dnes tomu však ve většině případů bude docela jinak, jelikož bojová činnost se vede na směrech, se značnými mezerami mezi útvary a svazky. Proto 2. sledy se zasazují zásadně do mezer v sestavě prvních sledů na směrech, kde nepřítel odchází nebo vůbec není.

Z toho důvodu nebude většinou možné předem určit, na které čáře se zasazovaná divize střetne s nepřitelem, a proto i určování čáry zasazení ve smyslu zkušeností z druhé světové války je v současných podmínkách nereálné. Bude proto nutné určovat divizi místo čáry zasazení prostor, v němž má vstoupit do prvního sledu. Proto na stupni armáda—divize nebudeme organizovat součinnost k zasazení až v prostoru zasazení ale v posledním prostoru zastávky před zasazením.

Tím se také částečně změnil i obsah otázek řešených při součinnosti. V dnešních podmínkách zabezpečení zasazení divize spočívá především v ochraně proti úderům ze vzduchu, v úderech na přisunované zálohy, na ZHN, v opatřeních radiotechnického maskování a rušení, dále pak ve stanovení a uvolnění os, v jejich technickém zabezpečení a organizaci po-

řádkové služby prostředky armády, ve stanovení odpovídajícího tempa přesunu a regulačních čar a v eventuálním upřesnění úkolů zasazované divize.

Řešení způsobu, jak a v jaké sestavě vejde divize do boje, je ponecháváno na veliteli divize, který tyto otázky bude řešit později podle konkrétní situace až v prostoru zasazení.

I úloha svazků a útvarů v dotyku, které zabezpečují zasazení divize, je jiná než dříve. Při součinnosti jim upřesníme úkoly — především krýt boky zasazované divize aktivní činností na vlastních směrech, popřípadě vytvořit potřebné mezery a uvolnit prostor zasazení.

V prostoru zastávky před zasazením divize upřesňujeme také součinnost k použití taktického vzdušného výsadku, za jehož organizaci a provedení odpovídá velitel divize. Krátce se zmíním o tom, které otázky musí velitel divize upřesnit. Je to doba a místo soustředění vysazovaných jednotek a vrtulníků ve výchozím prostoru pro vysazení, doba naložení bojové techniky a nasednutí výsadku, trať, výška a doba letu, doba vysazení výsadku a jeho bojové úkoly po vysazení. Dále upřesní způsob ochrany výsadku proti vzdušnému nepříteli, od zahájení jeho organizace ve výchozím prostoru až po vysazení, včetně ochrany vrtulníků při návratu, dobu a způsob zničení nebo umlčení nepřítelů v pásmu přeletu, v prostoru vysazení a jemu přilehlých prostorech s rozdělením objektů mezi raketové jednotky, letectvo a dělostřelectvo, způsob palebného zabezpečení, čáry, od kterých je možná palebná podpora vojsk postupujících na sloučení, čáry setkání s nimi, místo setkání velitelů a způsob součinnosti po sloučení. Konečně upřesní způsob velení výsadku a stanoví součinnostní signály. Celá součinnost k zabezpečení taktického vzdušného výsadku nemá trvat déle než 30 až 45 minut.

Celková doba pobytu divize v prostoru zastávky před zasazením kolísá od dvou do několika hodin. V počátečním období války bude zpravidla minimální, protože na frontě bude probíhat úporný boj o získání iniciativy.

Aby velitel a štáb divize měl včas zprávy o situaci na frontě, zvláště z prostoru předpokládaného zasazení, vysílá v této době styčné orgány s rádiovou stanicí ke svazkům v dotyku, které bojují oboustranně předpokládaného prostoru zasazení. Dalším zdrojem zpráv v této době budou informace nadřazeného štábu.

Je-li divize zpočátku podřízena frontu, bude během přesunu (v některém z prostorů zastávky) nebo v prostoru soustředění předána do podřízenosti velitele armády. Divizi přebírá protokolárně komise složená z orgánů frontu, přebírající armádu a příslušné divize; předsedou komise je hlavní orgán frontu. Při předání a převzetí divize mezi sousedícími armádami je komise složená z orgánů obou armád a příslušné divize; předsedou komise je pak hlavní orgán předávající armády.

Předání a převzetí nesmí být záležitostí delší než 2 až 3 hodin. Toho lze dosáhnout tím, že předávající štáby včas připraví příslušné doklady o početních stavech, bojeschopnosti, materiálně technické a zdravotnické situaci i o situaci kádrového obsazení divize.

Za přesunu divize je výhodné tento akt uskutečnit v některém místě na ose přesunující se divize, časově s předstihem tak, aby v době průchodu divize tímto místem bylo již vše skončeno.

Divize se přesunuje do prostorů zasazení, vzhledem k současným zásadám zasazování do mezer, podle zásad přesunu s předvídáním střetného boje. Divize si musí včas vyslat průzkum a předsunutý odřad v každém případě pak pochodové zajištění.

Hlavní síly divize se přesunují zpravidla po několika pochodových osách. Oddíl vojenských raket postupuje blíže k čelu jednoho z proudů hlavních sil. Dělostřelectvo je výhodné vést v předvojích a v čele proudů hlavních sil.

Protiletadlové dělostřelectvo se používá k ochraně hlavních sil divize a především oddílů vojenských raket.

Velitelské stanoviště divize je výhodné přesunovat v čele jednoho z proudů hlavních sil a předsunuté velitelské stanoviště v čele druhého proudu nebo v předvoji.

V této sestavě přichází divize do prostoru zasazení a podle vývoje situace je zasazována buď v pochodových nebo předbojových sestavách a jen výjimečně, brání-li se nepřítel, rozvíjí potřebnou část sil. Je žádoucí, aby divize pokud možno v nejkratší době prošla hluboko do sestavy nepřítele.

Úkoly a otázky součinnosti se na stupni divize—pluk upřesňují během přesunu do prostoru zasazení. Součinnost na nižších stupních se organizuje s příchodem do prostoru zasazení na základě konkrétní situace, je-li nutné rozvinout část sil nebo ne.

Po zasazení v hloubce pak divize provede buď střetný boj s přisunovanými zálohami nebo z chodu zahájí útok na nepřítele, který uspěje včas přejít do obrany popřípadě zahájí pronásledování odcházejícího nepřítele. Podle toho se pak velitel divize rozhoduje a štáb organizuje boj.

V některých případech ovšem nebudou tak výhodné podmínky, aby divize mohla být zasazena do zcela volného prostoru a bude třeba řešit rozbití nepřítele bránícího se na široké frontě, jenom na hlavních směrech. V takovém případě je možné, aby velitel divize s veliteli pluků předjel přesunující se divizi na čáru zasazení a pod částečnou ochranou jednotek v dotyku provedl přímo v terénu na nejdůležitějším směru rekognoskaci, vydal rozhodnutí a upřesnil součinnost. Časově je třeba tuto činnost sladit tak, aby velitelé pluků s příchodem divize k čáře zasazení mohli ještě zabezpečit proniknutí svých rozhodnutí a upřesnit součinnost na svém stupni. Tento způsob zasazení bude však víceméně vynucený a není pro současnou podmínky typický.

Někdy také může dojít i k tomu, že divize bude nucena v prostoru zasazení překonávat vodní tok. Pak musí velitel divize učinit všechna opatření, aby přešel nepřítele v příchodu k vodní překážce, přešel ji z chodu a zabránil nepřítelei využít jí k obraně. Nepodaří-li se mu to, musí organizovat násilný přechod s plánovitou přípravou.

Důležitou úlohu při vytváření podmínek pro plynulý a rychlý zasazení divize a pro úspěšné zahájení boje po zasazení mají jaderné údery na směru zasazení divize nebo na jejích bocích, skutečně prostředky armády a frontu. Zpravidla to budou jeden až tři jaderné údery. Počet těchto úderů bude záviset na významu směru, na němž je divize zasazována, na síle a činnosti nepřítele v daném prostoru a na vhodných cílech pro jaderné údery. V každém případě efektivní použití JZ a dovedné využití jejich výsledků zasazované divizí usnadní dosažení vysokého tempa útoku.

—☆—

Ještě několik slov ke zvláštnostem manévru svazků z méně významných směrů nebo ze směrů, kde není další útok účelný nebo možný. Tento manévr bývá složitý, protože zpravidla křížuje napříč komunikace vedoucí k frontě a půjde často ve

značné blízkosti fronty. Navíc může být uskutečněn po částech, bude-li např. divize vyváděna z boje postupně a zasazována na jiném směru. Z toho vyplývají zvýšené nároky na dobře organizovanou pořádkovou službu, na spolehlivé zabezpečení ohroženého boku přesunující se divize nebo jednotlivých útvarů, na její ochranu ze vzduchu, zejména pak její zabezpečení před působením taktických jaderných zbraní a často i klasického dělostřelectva nepřítel.

Tato opatření bude řešit především armáda, avšak divize musí řešit příslušná opatření. Půjde především o vylčení bočních odřadů nebo boční pochodové záštity v síle praporu nebo pluku. Podle potřeby si vysílá na nejdůležitější směry

(stranou od pochodových os) stojící boční záštity nebo odřady k obsazení a udržení výhodných čar nebo objektů na dobu průchodu proudů divize. Tyto po splnění úkolu přecházejí zpravidla do druhého sledu divize nebo útvaru, který je vyslal. Bude-li divize procházet blízko fronty například pásmem jiné bojující divize, musí velitel i štáb přesunované divize včas vejít ve styk se štábem této divize a upřesnit osy i dobu průchodu své divize po těchto osách a zajistit způsob vzájemné informace o situaci obou divizí. Pro operativní řešení součinnostních otázek bude výhodné vzájemně si vyměnit styčné orgány. Zasažení divize po bočním manévru organizujeme v podstatě podle dříve uvedených zásad.

Velení a řízení na teritoriu

Podplukovník Vlastimil Lidický

V článku chci zevšeobecnit některé zkušenosti a poznatky z praktického zabezpečování některých úkolů velení a řízení na teritoriu vojenského okruhu.

Jde o získané poznatky a zkušenosti

- v přípravě velitelů, štábů a orgánů velení a řízení na teritoriu;
- v metodickém postupu při přidělování, koordinaci a schvalování prostorů rozptýlení na teritoriu;
- při zpracovávání dokumentace pro řízení a zabezpečení úkolů teritoria a při teritoriálních cvičeních a nácvičích.

Cíle a úkoly přípravy velitelů, štábů a orgánů velení a řízení na teritoriu budou odlišné od polní přípravy velitelů a štábů. Některé předurčené „polní štáby (voj-ska)“, rozmístěné na teritoriu, nemohou ihned plnit bojové úkoly, ale až po doplnění na plánované počty nebo po zmobilizování.

Proto tyto štáby (i vojska) musí v dílčích otázkách zvládnout a podílet se účinně na řešení těch úkolů teritoriálního zabezpečení, které vyplývají z jejich místa, dané situace a úkolů uložených zvláštními plány.

Zpočátku to mohou být tyto úkoly

- zabezpečení rychlého a plynulého doplnění na předepsané počty osob, techniky, výzbroje a materiálu nebo zmobili-

zování v plánem stanovených (nebo i zkrácených) lhůtách;

— účelné, operativní a rozhodné vyřešení každé možné situace v průběhu této činnosti nebo jejího přímého narušení se znalostí prostorových, kádrových, materiálních a časových rezerv a všestranným využitím možností manévru;

— včasné soustředění vojsk, jejich všestranné zabezpečení v organizované vyvedení na pochodové osy se současným aktivováním všech prvků velení a zabezpečení přesunu (je-li počítáno s přepravou po železnici pak též vyvedení do nakládacích prostorů a zahájení řízeného nakládání vojenských transportů);

— vlastní přesun (převoz po železnici) teritoriem směrem k frontě.